

společností ku provozování obchodu v tuzemsku zvláště vydané, nýbrž pouze předpisy jurisdikční normy.

N e j v y š š í s o u d obnovil usnesení prvního soudu.

D ů v o d y:

V tomto případě nelze použití předpisů § 99 j. n., vztahujících se pouze na sudiště dle majetku. Podmínkou použití tohoto § je, že žalovaná nemá v našem státě sídla, jelikož —, má-li tu sídlo, nutno podle ustanovení §§ 65 a 66 j. n. podati žalobu u soudu věcně příslušného, který jest pro žalovanou všeobecným sudištěm, totiž, kde sídlí. Hlavním sídlem žalované jest Terst — tedy cizina, avšak druhým sídlem jest Praha, kde jest podle čl. IV. zákona ze dne 29. listopadu 1865, čís. 127 ř. zák., jehož použití připuštěno podle zákona ze dne 29. března 1873, čís. 42 ř. zák., § 2 také na společnosti pojišťovací, povoláno zastupovati žalovanou společnost jak vůči státní správě, tak i vůči třetím osobám soudně i mimosoudně v oblasti Československé republiky s neobmezenou plnou mocí ve všech záležitostech, které mají svůj základ v provozování obchodů v Československé republice. Jak z nařízení vlády republiky Československé ze dne 10. června 1919, čís. 321 sb. z. a n. vyplývá, nedoznala ustanovení shora citovaných zákonů v uvedených směrech podstatně žádných změn a § 6 nař. výslovně připouští a závislým činí provozování obchodů cizozemských pojišťoven mimo jiné na tom, že zde zřídily g e n e r á l n í z a s t u p i t e l s t v í, oprávněné k vystavování pojistek. Nechtěl-li tedy žalobce žalovati v cizině, mohl žalobu svou podati v tomto státě jedině v sídle »generálního zastupitelství« v Praze, nikoliv však v Táboře.

Čís. 925.

Přípustnost pořadu práva pro žalobu o náhradu nákladu, jenž žalobcem na vodní zařízení byl již učiněn.

(Rozh. ze dne 15. února 1921, R I 196/21.)

Žalovaní pekud se týče jich předchůdci používali vody, odtékající z rybníka žalující obce, ku hnaní mlýna a dohodli se za konkurenčního řízení, zavedeného okresní politickou správou, se žalobkyní, že jí budou přispívati polovicí na náhradu nákladů, vzešlých opravou vodních zařízení. Žalující obec vynaložila po té náklad ze svého a domáhala se pak na žalovaných, by jí polovinu nahradili. Žalovaní vznesli proti žalobě námitku nepřípustnosti pořadu práva, již s o u d p r v é s t o l i c e vyhověl a žalobu odmítl. D ů v o d y: Rybník, o nějž tu jde, jest sice soukromým majetkem žalující obce, avšak voda vytékající z rybníku, které používají žalovaní ku hnaní mlýna, vymknuvši se fysické moci dosavadního vlastníka, přestává býti předmětem soukromého vlastnictví, — a dlužno ji pokládati za vodu veřejnou. Že oprávnění žalovaných ku používání vody z rybníka zakládá se na právu veřejném, je patrné z toho, že oprávnění to jest zapsáno ve vodní knize okresní politické správy. Důsledkem toho jmenovaná politická správa osobovala si právem příslušnost právě v této záležitosti a, provedši konkurenční řízení po rozumu § 44 vod. zák. pro

Čechy, stanovila pro zájemníky míru příspěvků na udržování vodních zařízení rybníka, neboť jedině úřadům správním přísluší pečovati v zájmu veřejném o zbudování a udržování zařízení vodních, sloužících k užívání vody, a přiměti ony zájemníky, kteří jsou povinni taková zařízení udržovati, ku plnění jejich povinností (§ 44 cit. zák.). Domáhá-li se nyní žalobkyně náhrady nákladů, vynaložených na opravu vodních zařízení, dovolávajíc se provedeného řízení konkurenčního, pokud se týče dohody při něm docílené, je patrné, že nárok svůj buduje na titulu veřejnoprávním a nikoliv soukromoprávním, a že proto nespadá do příslušnosti soudu jednání a rozhodování o této žalobě, která má za předmět, aby zjednána byla platnost dohodě, docílené v řízení konkurenčním za intervence úřadu správního. Žalobkyně, čelíc námitce nepřipustnosti pořadu právního, poukazovala k tomu, že mezi stranami docíleno bylo dohody za řízení konkurenčního ohledně příspěvků na udržování vodních zařízení, a že se toliko domáhá náhrady nákladů vynaložených za žalované. Avšak právě z těchto vývodů je patrné, že se žalobkyni jedná jen o provedení usnesení okresní politické správy, kterým stanovena byla jak co do rozsahu, tak co do výše příspěvků povinnost účastných zájemníků, přispívajících na udržování vodního zařízení rybníka. Ježto se tedy nejedná o náhradu nákladů učiněných třetí osobou, — která na vodoprávním řízení účastněna nebyla, a ježto samozřejmě kompetence správního úřadu není dotčena tím, že za řízení konkurenčního bylo docíleno dohody mezi účastnými, jest se zřetelem na důvody výše uvedené právomoc soudní v této věci vyloučena. (§§ 44 a 75 vod. zák.). Okolnost, že oprávnění žalovaných k používání vody z rybníku jest zapsáno v tak zvané vodní knize, vedené u okresního hejtmanství dle nařízení ministerstva ze dne 20. září 1872, čís. 52 z. zák. pro Čechy, nesvědčí tomu, že oprávnění to jest rázu veřejnoprávního, sloužit kniha vodní pouze účelům statistickým, nikoli — jako knihy pozemkové — založení práv. Konkurenční některé řízení za účelem opravy čepu žalobkyni roku 1919 předsevzaté, nebylo ani provedeno, nýbrž dala opravu žalobkyně provést bez konkurenčního řízení sama. Nelze proto z té okolnosti, že politická správa r. 1901 po provedeném konkurenčním řízení stanovila dříve v této záležitosti dle § 44 vod. zák. pro zájemníky míru příspěvků na udržování vodních zařízení u rybníku, — odvozovati, že nárok touto žalobou uplatněný spočívá na titulu veřejnoprávním. R e k u r s n í s o u d námitku nepřipustnosti pořadu práva zamítl.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Dle § 75 vod. zák. pro Čechy náleží všechny záležitosti vztahující se k užívání a vedení vod, jakož i bránění se jim podle zákona toho k působnosti politických úřadů. Pod pojem užívání a vedení vod neb bránění se jim spadá také udržování a čištění kanálů a umělých vodotečí, jakož i udržování zřízení pro užívání vod, o němž § 44 vod. zák. mluví. Tento ukládá takové udržování především těm, kdo jsou k tomu v základě platného právního závazku povinni, v druhé řadě pak vlastníku zřízení a v třetí řadě konečně těm, kdo zřízení užívají, a sice, není-li jiného měřítko, podle poměru užítku. Není o tom ani v nauce ani v judikatuře pochyby, že rozhodovati o povinnosti k řečenému udržování zřízení náleží správ-

ním úřadům, a že tedy těmto úřadům přísluší řešiti i otázku, je-li tu platný právní závazek, o němž § 44 mluví, ať si ze smlouvy nebo z jiného titulu, protože těmto úřadům náleží bděti nad tím, aby vady takových zřízení byly odstraněny a odstranění to přísluší po případě prostředky donucovacími vynutiti (Min. orby z 25. ledna 1877, čís. 14.887 Zeitschrift für Verw. 1877, čís. 38). To však se týče jen případu, jde-li o to, a by jistá práce jako zřízení neb oprava jeho byla vykonná a aby tedy náklad k tomu potřebný byl sehnán čili běží o rozepsání příspěvků. Jiná je ale věc, je-li práce již vykonná, náklad tedy už hrazen, učiněn a tudíž to, nad čím správnímu úřadu bděti přísluší, již hotovo, a pouze ten, kdo náklad ten niknul, práci vykonati dal, domáhá se náhrady učiněného nákladu, ať si již z důvodu smlouvy nebo z jiného titulu. Tu už věc nedotýká se zájmu vodoprávních, zájmu národohospodářských, zájmů veřejných, nýbrž ocitá se číře ve sféře práva soukromého. Taková náhrada může vymáhána býti jen pořadem práva soukromého, cestou soudní. Tu už nejde o konkurenční příspěvky a určení jich výše, nýbrž o náhradu nákladu již učiněného. Nauka sice výslovně nerozeznává, ale nicméně vychází z jejích výkladů, že vindikuje-li příslušnost politickým úřadům, myslí jen na skutečné konkurenční řízení, rozepsání příspěvků, že však jí netane na mysli otázka náhrady nákladu již učiněného a hrazeného. Tak tomu jest patrně u Randy, Wasserrecht str. 149, tak i u Pražáka, Wasserrechtliche Kompetenzfragen § 15, jenž má nápis »Vymáhání příspěvku k zřízení a udržování vodních staveb«. V kontextu tento autor uznává výslovně příslušnost soudu, domáhá-li se ten, kdo náklad na nějakou stavbu za účelem užívání neb vedení vody nebo bránění se jí z vlastního hradil, náhrady za to ve smyslu § 1042 obč. zák. (str. 103). Tento případ však je jedním z celé řady možných, i jest to věc v podstatě docela stejná, domáhá-li nákladce takový náhrady z jakéhokoli jiného titulu na př. ze smlouvy (Peyrer Wasserrecht str. 378) a dále převzetí stávajícího již smluvního závazku. A tak tomu je v tomto případě. V žalobě tvrdí se, že narovnáním ze dne 15. května 1901 cukrovar zavázal se na vydržování neb znovuzřízení staveb vodních, o něž jde, přispívati 50 proc., a že žalovaní, koupivše trhovou smlouvou ze dne 31. prosince 1909 cukrovar ten s mlýnem, převzali výslovně závazek ten, že potom v roce 1919 žalobkyně provedla opravy na dotyčných vodních zřízeních, že to vyžadovalo nákladu 5057 K 13 h, jehož polovici (50 proc.) v základě onoho dle udání převzatého závazku od žalovaných žádá. Nejde tu tedy o rozepsání a vymožení konkurenčních příspěvků, jak by tomu bylo, kdyby řečená práce teprv provést se měla a kdyby šlo teprv o sehnání prostředků k tomu potřebných, nýbrž o náhradu nákladu bez konkurenčního řízení niknutého. Práce sama zůstává tu zcela stranou a jde jen o soukromoprávní pohledávku.

Čís. 926.

Ručení dráhy za škodu, jež způsobena byla požárem, vzniklým škrami z lokomotivy.

(Rozh. ze dne 15. února 1921, Rv I 768/20)